

DOBOS ISTVÁN

„Mi lesz veled társasági törvény, mi lesz veled cégtörvény?”

A Magyar Jogász Egylet Társasági Jogi és Cégjogi Szakosztályának ülése

I. BEVEZETŐ

2011. november 24-én rendezte meg a Magyar Jogász Egylet Társasági Jogi és Cégjogi Szakosztálya a Budapesti Ügyvédi Kamara protokolltermében „Mi lesz veled társasági törvény,^[1] mi lesz veled cégtörvény?” címmel az új Polgári Törvénykönyv^[2] társasági jogi részével kapcsolatos konferenciát. A joganyag terjedelme csupán egy vázlatos áttekintést engedett, az előadók személye azonban már önmagában garanciát jelentett az informatív és lényegre törő prezentációkra.

Az első előadó *Dr. Komáromi Gábor*, a Kodifikációs Bizottság tagja volt. *Komáromi* az 1988-as Gt. megalkotására létrejött bizottságnak, illetve az utána következő Gt.-k kodifikációs bizottságának is tagja volt, így komoly tapasztalattal és rálátással rendelkezik a társasági jogi joganyag kodifikációjának vonatkozásában. A második előadó *Dr. Kenesei Judit* a Fővárosi Bíróság Cégbíróságának vezetője volt, aki a várható cégtörvény-módosításokról számolt be. Jelen konferencia-összefoglalóban az előadások során kiemelt kérdésekre kívánok fókuszálni, bemutatva az előadó témával kapcsolatos álláspontját. Az adott kérdésben való részletesebb iránymutatás végett lábjegyzetekben utalás található a vonatkozó szakirodalomra is.

II. TÁRSASÁGI JOG AZ ÚJ POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV TERVEZETÉBEN

1. A kodifikáció folyamata

Komáromi Gábor az előadás kezdetén a kodifikáció folyamatát ismertette néhány gondolatban összegezve. A társasági jog Ptk.-ba való

[1] A gazdasági társaságokról szóló 1988. évi VI. törvényre, 1997. évi CXLIV. törvényre, illetve a 2006. évi IV. törvényre a továbbiakban mint „1988-as Gt.”; „1997-es Gt.”; illetve „2006-os Gt.” utalok.

[2] Az új Polgári Törvénykönyvre a továbbiakban mint „Ptk.” utalok.

beillesztésén dolgozó társasági jogi és szövetkezeti jogi munkacsoport Sárközy Tamás vezetésével alakult meg. Tagjai: Balasházy Mária, Boóc Ádám, Gál Judit, Herbert Éva, Kálmán János, Komáromi Gábor, Nótári Tamás, Pázmándi Kinga, Sándor István, Sándor Tamás, Tamáné Nagy Erzsébet, Török Gábor, Vezekényi Ursula, Wellmann György, Zsohár András. A munkacsoport ezen összetétele kívánta biztosítani a cégbírói, gazdasági bírói, kereskedelmi ügyvédi és az elméleti szakértelem kívánatos összhangját.

A munkacsoport 2010 szeptemberétől 2011 áprilisáig az MTA Jogtudományi Intézetében 10 ülést tartott, és 2011. április 1-jére leadta javaslatát Vékás Lajos professzor úrnak, a Kodifikációs Főbizottság vezetőjének. Ezt azután három ülésen megtárgyalta a Vékás professzor által vezetett ún. Operatív Bizottság, majd az észrevételek figyelembevételével a munkacsoport 2011 júniusában véglegesítette a javaslatot. Fontos utalni arra, hogy a Ptk. előkészületei a sarkalatos törvények meghozatala miatt 2012-re áthúzódnak, továbbá hogy a kodifikáció további folyamatában a társasági jogi rendelkezések is megváltozhatnak.

2. A társasági jogi szabályozás sarokpontjai

A továbbiakban *Komáromi* a társasági jogi szabályozási koncepció anyagi jogi szabályait ismertette. Tekintettel arra, hogy részt vett valamennyi Gt. megalkotásában, így nem hiányoztak az előadás során az egyes jogintézmények, szabályok vonatkozásában a történeti utalások. Előadása kezdetén kiemelésre került, hogy jelenleg lelassulni látszik az új Ptk. kodifikációja, melynek oka, hogy a sarkalatos törvények megalkotása jelenleg zajlik.

Az előadás elején a kodifikáció fő elvei kerültek ismertetésre. Ezek a következők:

- Az 2006-os Gt. alapvetően kiállta a gyakorlat próbáját, így a bevált szabályok koncepcióján nem kívántak módosítani, azonban egy-egy helyen jelentős változásokra került sor így is. A munkacsoport tehát nem támogatta a felesleges változásokat.^[3]
- Tekintettel arra, hogy a társasági jog bekerül a Ptk.-ba, figyelemmel kellett lenni a kodifikáció során az eltérő polgári jogi és társasági jogi szóhasználatra. Ennek során a társasági jog joganyagát kellett „Ptk. konformmá” tenni, tehát a szóhasználatot a Ptk. terminológiájának megfelelően kialakítani. Emiatt sok esetben a szabály lényege megmaradt, de a megfogalmazás némileg eltér a jelenleg hatályos Gt.-től.^[4]
- Harmadik lényeges alapelv a dereguláció volt a kodifikáció során. A joganyag Ptk.-ba történő beemelése során az anyagi jogi szabályokról le kellett választani azon eljárási normákat, amik eddig a Gt.-ben voltak megtalálhatók.

[3] Erre utal Sárközy Tamás is, hogy a 2006-os Gt. alapvetően bevált. (Sárközy, 2011, 3.)

[4] Sárközy, 2011, 3.

Példaként szolgál az átalakulás jogintézménye, hiszen a 2006-os Gt.-ben számos eljárási szabály is megállapításra került e tekintetben.^[5] Ezen eljárási szabályok az új cégtörvénybe fognak kerülni. Ennek megfelelően az eddiginél jóval szélesebb körű cégtörvényt kell készíteni. A társaságok működésével kapcsolatos perek részletszabályait pedig a Ptké. fogja szabályozni.

- A társasági jog újrakodifikálásával felülvizsgálatra szorul számos törvény a koherencia megteremtése érdekében, így különösen a számviteli törvény, a munka törvénykönyve és a tőkepiaci törvény szabályai szorulnak újragondolásra.

A Gt. közös szabályai változatlanul helyet kapnak a Ptk. tervezetében is, illetve az eddig megszokottaknak megfelelően, valamennyi gazdasági társasági formára alkalmazni kell őket. A közös szabályok megalkotásánál a társasági formák és a formakényszer mint alapelv megtartása volt a kiindulópont. A munkacsoport tehát fenn kívánja tartani a formakényszert.^[6] Volt olyan álláspont, amely szerint a formakényszeren lazítani kellett volna, ám a kodifikációs bizottság ragaszkodott a német társasági jogi modell szigorú formakényszeréhez.

Kógencia és diszpozitivitás kérdésében a tervezet a jelenleg hatályos Gt. által alkalmazott megoldást követi. A tervezet tehát változatlanul hangsúlyozza a társulási autonómia jegyében az eddigi szabályt, amely szerint a törvényben szabályozott kérdésekben a tagok szabadon dönthetnek, kivéve, ha ez a rendelkezés ellentétes lenne az adott társasági forma jogi lényegével, jogi sajátosságaival.^[7]

A Ptk. tervezet változatlanul négy társasági formát szabályoz, nevezetesen a közkereseti társaságot, a betéti társaságot, a korlátolt felelősségű társaságot és a részvénytársaságot. Nem fog rendelkezni a Ptk. az Európai Unió Magyarországon is alapítható szupranacionális társaságairól, így az európai részvénytársaságról se. Ezeket a jövőben is külön törvények szabályozzák.

Új fejezet a hatályos Gt.-vel szemben a tervezet IV. fejezete, amely összefoglalóan a tagsági jogokról és kötelezettségekről rendelkezik. Alapelvei generálklauzula szögezi le, hogy a tag a többi taggal és a társaság szerveivel jóhiszeműen együttműködni köteles és nem fejthet ki olyan tevékenységet, amely a társaság céljainak elérését veszélyeztetné.^[8]

Komáromi kiemelte, hogy lényeges a változás a vezető tisztségviselők vonatkozásában, hiszen a tervezet szerint munkaviszonyban nem lehet ellátni a vezető tisztségviselői feladatokat, hanem csak megbízási jogviszonyban, ami lehet visszerthes vagy ingyenes. Fontos azonban kiemelni, hogy a megbízási jogviszonyban álló ügyvezető ettől függetlenül lehet munkaviszonyban is a társaságnál.^[9]

[5] Török, 2011, 8-10.

[6] Sárközy, 2011, 4.

[7] Lásd részletesebben: Kisfaludi, 2006, 3-10.

[8] Sárközy, 2011, 5.

[9] Sárközy: i.m. 6.; Lásd még: Pók, 2008, 13-18.; Román, 2007, 464-472.; Török, 2004, 8-42.

A gazdasági társaságok átalakulásával kapcsolatban fontos megemlíteni azt a koncepcionális változást, amely szerint az átalakulás fogalma visszatér a szűk értelmezéshez, így kizárólag a társasági forma megváltoztatását jelenti a tervezetben. Az egyesülésről és szétválásról tehát külön szól a tervezet, ezeket nem vonja be a tágan értelmezett átalakulás fő fogalma alá.

Véleményem szerint ennek a jogutódlás szempontjából nagy jelentősége lesz, hiszen így – eltérően a jelenleg hatályos Gt.-től – világossá válik, hogy nem beszélhetünk valamennyi tágan értelmezett átalakulási típus esetében általános jogutódlásról.^[10] A Ptk. az átalakulás, egyesülés és szétválás szabályaiból csak a legfontosabbakat fogja tartalmazni, a tervezet szerint e jogintézményeket érintő további szabályok a cégtörvényben kerülnek majd elhelyezésre. Ennek egyik oka, hogy a Ptk. természetéből adódóan, e jogintézményekre vonatkozó eljárási szabályoknak nincs helye a kódexben, illetve hogy a tágan értelmezett átalakulások olyan részletes, cizellált szabályozást igényelnek, amelyek egyáltalán nem illeszkednek a Ptk. többi részén alkalmazott absztrakciós szinthez.^[11]

Habár a gyakorlati jelentősége csekély, dogmatikai szempontból lényegesnek minősíthető a jogi személyiség kérdésének egységesítése. Ennek megfelelően a jogi személyiség tekintetében megszűnik az eddigi tradicionális különbségtétel a közkereseti társaság, illetve betéti társaság, valamint a korlátolt felelősségű társaság és részvénytársaság között.

Valamennyi gazdasági társaság jogi személynek minősül, így a közkereseti és a betéti társaság is.^[12] A jogi személyiség deklarálása önmagában nem igényli a közkereseti társaság és betéti társaság szabályainak a megváltoztatását, így nem áll fenn az a veszély, hogy e társasági formák elvesztenék korábbi karakterüket. E formák egyszerűbb, szerződéses, személyegyesítő jellege a jövőben se változik.

A korlátolt felelősségű társaságról szóló előadórész elején az előadó nyugalomra intette a hallgatóságot, hiszen a korlátolt felelősségű társaság szabályai koncepcionálisan nem változnak. Ennek megfelelően a korlátolt felelősségű társaság – minden más társasági formától megkülönböztető ismérvei – a törzstőke, a törzsbetét, az üzletrész, az ügyvezetés, a pótbefizetés, a mellékszolgáltatás, az üzletrész bevonása és a tagjegyzék – különösebb változtatások nélkül részei maradnak a törvénynek és így e társasági formának. Változatlan marad a tőkeminimum is, amely a jelenleg hatályos Gt. egyik módosítása során nagy vitát váltott ki a szakirodalomban.^[13]

Kérdésként merült fel a kodifikáció során a korlátolt felelősségű társaságból való kilépés esetleges megengedhetősége. Ez egyébként a Gt. húsz éves történeté-

[10] Gál - Adorján, 2010, 35.; Vékás, 2008, 108.

[11] Lásd: Miskolczi - Bodnár, 2001, 3-8.

[12] Wellman, 2011, 10-13.; Lásd még: Wellman, 2005b, 8-11.; Wellman, 2005a, 8-10.; Kecskés, 2007, 111-120.

[13] Lásd: Szegedi, 2009, 25-39.; Szegedi, 2007, 8-13.; Komáromi, 2005, 11-14.; Vezekényi, 2005, 20-24.

nek mindvégig kísérő jelensége volt.^[14] A jelenlegi álláspont szerint azonban a kilépés, mint a tagi jogviszony megszüntetésének módja nem kerül bele a törvénybe.

Valószínűsíthető, hogy az új Ptk. társasági jogi szabályainak megalkotásával változás következik be az egyéni vállalkozók és a korlátolt felelősség relációjában is. A jelenlegi helyzet alapján a jövőben egyéni vállalkozó nem folytathatja tevékenységét korlátozott felelősséggel, korlátolt felelősségű egyéni cég formájában. Választani kell majd tehát a korlátlan felelősséggel járó egyéni vállalkozói lét, illetve a korlátozott felelősséggel járó egyszemélyes korlátolt felelősségű társasági forma között.

III. A GAZDASÁGI TÁRSASÁGOKKAL KAPCSOLATOS ELJÁRÁSI SZABÁLYOK

A konferencia második részében *Kenesei Judit* előadása a csődeljárásról és a felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény, a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény, a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény, továbbá az ezekkel összefüggő egyes törvények módosításáról szóló T/4922 sz. törvényjavaslat tartalmi elemeit mutatta be, és ezek kritikáját tartalmazta.

A cégnevek vonatkozásában kiemelésre került az a szabály, amely szerint a jövőben a cégnévnek egyértelműen különböznie kell a közhatalmi és közigazgatási szervek hivatalos és a köznyelvben használt elnevezésétől. *Kenesei* kifejtette, hogy a „köznyelvben használt elnevezés” jogi kategóriaként nem értelmezhető.

Számos egyéb, sajnálatos módon nem a rugalmasságot és gyorsaságot elősegítő változás várható a cégtörvény módosítása kapcsán. Ezek közül kiemelt kérdésként kezelte az előadó a székhelyhasználat igazolására szolgáló bérleti szerződés, vagy tulajdoni lap kérdését, illetve a „Teaór számok” vonatkozásában az újra bevezetni kívánt kötelező megjelölést. Szintén vitára adhat okot a cégbíróság bírságolási jogkörének változása. Az eddigi megengedő megfogalmazás helyett a cégbíróság bizonyos esetekben a jogszabály által kötelezve lesz a bírságolásra, amely az előadó szerint rossz irányú változtatás még akkor is, ha a cégbíróság a jövőben is maximálisan tekintettel lesz az egyes gazdasági társaságok, különösen a kisvállalkozások teherbíró képességére. Szintén változás várható az egyszerűsített cégeljárással kapcsolatban, illetve a cégalapítás illetékterhe tekintetében.

A jelenlegi helyzet szerint az ismeretlen székhelyű cég megszüntetésére irányuló eljárás jogintézményével kapcsolatos módosítások a jogintézmény rendeltetésszerű működését nehezíthetik.^[15] Jelen álláspont szerint a társaság valamennyi tulajdonosát értesíteni kell majd az esetleges megszüntetés

[14] Balasházi, 2011, 13–16.; Komáromi, 2007, 9–13.; Hanák, 2007, 3–9.

[15] A megszűnésről lásd továbbá: Gál, 2003, 22–30.

előtt, míg a jelenleg hatályos törvény szerint csak azt a tulajdonost kell értesíteni, aki a szavazatok több mint 50 %-ával rendelkezik. A többi tulajdonos vonatkozásában jelenleg elegendő a Céglőnyben hirdetemény közzététele, azonban ez sajnálatos módon változni fog. *Kenesei* szerint e módosítás nem csak felesleges, de – tekintettel a tulajdonosok esetlegesen külföldi lakcímére – jelentős mértékű költség- és munkateher-növekedést fog előidézni.

Feltűnő volt, hogy a cégtörvényt érintő módosítások a hallgatóság – különösen az ügyvédi szakmát képviselők – körében több negatív kritikát kaptak, mint az anyagi jogszabály tervezete. Külön kiemelte az előadó a Céglőny leterheltségét, amely következtében azon tranzakciók esetében, amelyek Céglőnyben történő hirdeteményi közzétételt igényelnek, a Cégbíróság felé történő bejelentésre előírt 30 napos határidő nehezen tartható. E helyzet a Cégbíróság kötelező bírságolási jogkörével még inkább feszültségek forrása lehet, az ügyvéd és cégbíróság, illetve az ügyfél és ügyvéd relációjában.

IV. ÖSSZEFOGLALÁS

Összefoglalásképp megállapítható, hogy az eddigi Gt. kodifikációkhoz hasonlóan, a társasági jognak a Ptk.-ba történő beemelése és újrakodifikálása szintén megalapozottan tekinthető „fontolva haladásnak”,^[16] hiszen mellőzi az olyan megoldásokat, amelyek a magyar társasági jogban rendszeridegenek lennének.

A cégtörvénnyel kapcsolatos módosításokról a gyakorlati tapasztalatok alapján lehet majd megalapozott véleményt alkotni. Előreláthatólag azonban a cégekkel kapcsolatos eljárási szabályok nem lesznek se egyszerűbbek, se könnyebben alkalmazhatók, mint a jelenlegi cégtörvény szabályai.

Tehtettel a konferencia időkeretére, több lényeges módosítás elemzésére nem volt lehetőség. Ezekről, illetve a jogszabálytervezetről részletes tájékoztatás olvasható a *Gazdaság és Jog* 2011/7-8. számában

IRODALOM

- Balasházi Mária (2011): Kilépés a korlátolt felelősségű társaságból. *Gazdaság és Jog*, 19. évf. 9. szám, 13-16.
- Gál Judit (2003): A gazdasági társaságok jogutóddal, illetve jogutód nélkül való megszűnésének vitás elvi kérdései. *Gazdaság és Jog*, 11. évf. 9. szám, 22-30.
- Gál Judit – Adorján Csaba (2010): *A gazdasági társaságok átalakulása*. Budapest, 2010, HVG Orac.
- Hanák András (2007): Puccs a Német-Római Birodalom békés rendje ellen. *Gazdaság és Jog*, 15. évf. 12. szám, 3-9.

[16] Sárközy, 2006, 3.

- Kecskés András (2007): A betéti társaságról. *Jura*, 13. évf. 1. szám, 111-120.
- Kisfaludi András (2006): Kogencia vagy diszpozitivitás a társasági jogban. *Gazdaság és Jog*, 14. évf. 8. szám, 3-10.
- Komáromi Gábor (2005): A korlátolt felelősségű társaságra vonatkozó szabályok változása. *Gazdaság és Jog*, 13. évf. 7-8. szám, 11-14.
- Komáromi Gábor (2007): A vitatható kft. *Gazdaság és Jog*, 15. évf. 6-7. szám, 9-13.
- Miskolczi Bodnár Péter (2001): Társasági jog a Ptk.-ban. *Gazdaság és Jog*, 9. évf. 1. szám, 3-8.
- Pók László (2008): A vezető tisztségviselők és a társaság közötti jogviszony. *Gazdaság és Jog*, 16. évf. 2. szám, 13-18.
- Román Róbert (2007): A vezető munkavállalókra és a vezető tisztségviselőkre vonatkozó szabályozásról. *Jogtudományi Közlöny*, 62. évf. 10. szám, 464-472.
- Sárközy Tamás (2006): A harmadik Gt. a fontolva haladás törvénye. *Gazdaság és Jog*, 14. évf. 6-7. szám, 3-10.
- Sárközy Tamás (2011): A gazdasági társaságok közös szabályairól. *Gazdaság és Jog*, 19. évf. 7-8. szám, 3-7.
- Szegedi András (2007): Az „ezer forintos kft.” védelmében. *Gazdaság és Jog*, 15. évf. 3. szám, 8-13.
- Szegedi András (2009): A törzstőkeminimum dogmája a magyar társasági jogban. *Jog Állam Politika*, 1. évf. 1. szám, 25-39.
- Török Gábor (2011): Átalakulás, egyesülés, szétválás – jogutód nélküli megszűnés. *Gazdaság és Jog*, 19. évf. 7-8. szám, 8-10.
- Török Tamás (2004): A vezető tisztségviselők jogviszonya. *Cégvezetés*, 12. évf. 2. szám, 38-42.
- Vékás Lajos (2008): *Szakértői Javaslat az új Polgári Törvénykönyv Tervezetéhez*. Budapest, Complex Kiadó.
- Vezekényi Ursula (2005): A jegyzett tőke változása kft. és rt. esetén. *Gazdaság és Jog*, 13. évf. 7-8. szám, 20-24.
- Wellman György (2005a): Kapjon-e a közkereseti és betéti társaság jogi személyiséget? *Gazdaság és Jog*, 13. évf. 2. szám, 8-10.
- Wellman György (2005b): A közkereseti és betéti társaság szabályozása a Gt. tervezetében. *Gazdaság és Jog*, 13. évf. 7-8. szám, 8-11.
- Wellman György (2011): A közkereseti és a betéti társaság szabályozása az új Polgári Törvénykönyvben. *Gazdaság és Jog*, 19. évf. 7-8. szám, 10-13.

• Péreli Zsuzsanna, *Aequilibrium* (részlet, 2000-2001), gobelin technikával szövött 220-160 cm, (gyapjú, selyem, fémszál, ezüstszál) tulajdonos: KOGART, Budapest.

Pérel Zsuzsa: Aequilibrium

A *Jog Állam Politika* arculatának megfelelően és a szerkesztőség döntése alapján általában egy-egy számban egyetlen témakörből válogatott illusztrációkat közlünk. E számunk képanyagát Pérel Zsuzsa műveiből válogattuk. A szerkesztőbizottság Almási Tibort, a Xántus János Múzeum művészettörténészét egy rövid, Pérel Zsuzsát méltató írás közlésére kérte fel.

Pérel Zsuzsát a modern magyar textilművészet „nagyasszonya”-ként szokták aposztrofálni, amit az alkotó azzal érdemelt ki, hogy immár több évtizedes munkásságával sikerült megújítania ezt a honi művészetben nagy hagyományokkal rendelkező önkifejezési formát és eszközt. Pérel Zsuzsa egyéni, mással össze nem téveszthető művészete fokozatos és egyenes fejlődési ívet bejárva alakult olyanná, amilyennek ma ismerjük. Egyedi látásmódját, a műfaj megreformálását és elismertetését célzó úttörő törekvéseit már a 80-as évek elejétől számos szakmai elismerés és díj honorálta. 1980-ban elnyerte a Fal- és Tértextil Biennálé fődíját, 1990-ben különdíját, 1981-ben Munkácsy-díjban, 1998-ban Magyar Művészetért díjban részesült. 2008-ban a Magyar Köztársaság Kiváló Művésze díjat érdemelte ki. 1994-től a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tagja. Pérel Zsuzsa művészetére a kezdeti alkotói időszakban nagy hatást gyakorolt a múlt század első évtizedeinek világa, hangulata, amelyet a megsárgult, kopott fotók képzőművészeti nyelvre való átírásával idézett meg. Később a szöttesekre különféle korjellemző, a műveknek lényegi mondanivalót kölcsönző és ugyanakkor hangulati elemként is funkciót nyerő tárgyak kerültek. Így és ezáltal a klasszikus értelemben vett szöttesek, gobelinek a textilművészetben új utakat kijelölő, felvillantó műtárgyakká, objektékké nemesedtek, rangosodtak. A rendszerváltás évei, mint annyi más művész esetében, Pérel Zsuzsa alkotói munkájában is döntő fordulatot hoztak. A konkrét valóság elemei, élményei háttérbe szorultak és helyükbe a műveken egy másfajta világszemléletet tükröző, homloktérbe állító szándék, akarat lépett. Ennek lényeges vonása az elszakadás a hétköznapiságtól, a magasztos, a szellemi szférában megélhető érzésvilág kivetítése a textil formanyelvére. Ezt a korszakot az ikonok inspirálta különféle Madonna-ábrázolások, az elvontabb témájú és mondanivalójú, érzelmi töltésű és ünnepélyes hangulatú művek sorozata jelzi. E sorozat egyik első és mindmáig egyik legszebb darabja a 2000–2001 között készült *Aequilibrium* című nagyméretű (220x160 cm) gobelin, amely jól illusztrálja és bizonyítja alkotója kivételes művészeti elhivatottságát. A címben sugallt és megfogalmazott „Egyensúly” követelményeinek megfelelően, a kompozíció formai kerete, felépí-